

Täysistunto

Torstai 22.9.2022 klo 9.59—19.47

4.3. Suullinen kysymys itärajan sulkemisesta (Peter Östman kd)

Suullinen kysymys SKT 141/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Östman.

Keskustelu

16.10 **Peter Östman kd:** Arvoisa puhemies! Viikko on kulunut, ja tänään Venäjän sota Ukrainassa on kestänyt 210 päivää — 210 päivää sotaa, kuolemaa ja kärsimystä. Kiitos ukrainalaisille siitä, että he ovat olleet ja ovat edelleen valmiita taistelemaan isänmaansa puolesta valtavista uhrauksista huolimatta. Samalla he taistelevat demokratian, ihmisoikeuksien ja kansalaisvapauksien puolesta koko Euroopassa. [Oikealta: Oikein!] Maanantaina Haminaan saapui Coral Energy -tankkeri, joka oli lähtenyt Venäjän Vysotskista ja lastattu venäläisellä kaasulla. Hallituksella on tällä kaudella ollut aikaa tuoda lukuisia ideologisia lakihankkeita eduskuntaan, mutta 210 päivän sodan jälkeen itäraja on edelleen auki venäläisille turisteille. 210 päivän sodan jälkeen Suomi ostaa vielä kaasua Venäjältä.

Hallitus pohtii, on pohtinut nyt viikon ajan, mutta haluamme vihdoinkin vastauksen: [Puhemies koputtaa] Milloin itäraja suljetaan laajamittaiselta maahanmuutolta, [Puhemies: Ja näin, aika on täyttynyt!] ja milloin kaasuoostokset Venäjältä loppuvat?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja siellä ministeri Mikkonen.

16.11 **Sisäministeri Krista Mikkonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä muistaa, kuten tässä on tullut esille, että viranomaiset koko ajan seuraavat ja päivittävät turvallisuusarvioitaan, [Välihuutoja oikealta] ja niiden pohjalta me voimme toimia. On hyvä myös muistaa, että rajan yli tuleva liikenne on paljon muutakin kuin turistiliikennettä. Mutta se, että me haluamme puuttua nyt nimenomaan venäläisiin matkailijoihin ja estää heidän tulonsa Suomeen tai estää Suomen käyttämistä läpikulkureittinä, on tärkeää, ja sen eteen me teemme työtä.

Edustaja Kopra viittasi komissaari Johanssonin suosituksiin EU-maille. Me olisimme todella toivoneet, että kaikki EU-maat olisivat ottaneet nuo suositukset käyttöön ja tiukentaneet viisumipolitiikkaansa niin kuin Suomi teki. Se olisi ollut merkittävä ratkaisu tässä asiassa. Mutta koska valitettavasti näin ei ole käynyt — vaikka Suomi on moneen kertaan nostonut nimenomaan nämä turistiviisumit pakotelistalle — niin nyt me haemme niitä kansallisia ratkaisuja.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Halla-aho.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2022 vp

16.12 **Jussi Halla-aho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Junnila totesi, lainsäädäntöä oltiin kyllä valmiita venyttämään ja tulkitsemaan luovasti silloin, kun Suomeen haluttiin tuoda kalifaattiin lähteneitä islamisteja al-Holin leiriltä. Nyt pitkälti samat virkamiehet ja samat ministerit kertovat, että Suomi ei voi toimia moraalisesti oikein eikä suojella omaa turvallisuuttaan, koska pykälät estävät sen. Kuitenkin kaikki muut Venäjän rajanaapurit tulkitsevat samoja pykäläiä toisella tavalla, eikä edes komissiolla ole ollut asiaan huomauttamista.

Jos Suomella ei ole uskallusta lopettaa viisumien myöntämistä ja evätä maahanpääsyä nykyisiltä viisumin haltijoilta, asiahan voitaisiin ratkaista myös käytännön toimilla, esimerkiksi sulkemalla koko Pietarin konsulaatti ja Kaakkois-Suomen raja-asema. Niiden auki pitäminen ei liene kenenkään ihmisoikeus. Huomautan, että naapurimaamme suorittaa liikekannallepanoa ja on puolustusministerin sanojen mukaan sodassa, [Puhemies koputtaa] ei Ukrainaa vaan länsimaita — siis meitä — vastaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Pääministeri Marin.

16.14 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Al-Holin tilanteessa oli kyse suomalaisista lapsista. Mielestäni oli täysin oikein, että me pyrimme autamaan nämä suomalaiset lapset takaisin tänne kotimaahan, ja seison niiden päätösten takana. Mitä tulee muihin maihin, Baltiaan, Puolaan, on sekin todettava, ettei suinkaan ole niin, etteikö sinne tälläkin hetkellä tulisi ihmisiä viisumein. Heillä on erilainen lainsäädäntöpohja, mitä he käyttävät, mutta edelleen myös näihin maihin tulee ihmisiä rajan yli, vaikka uutisointi aiheesta on ollut erisuuntaista.

Tunnistan kolme kokonaisuutta tässä raja- ja viisumikysymyksessä:

Yksi on se, millä tavalla Suomi myöntää viisumeita. Tätä prosessia me olemme hidastaneet, edelleenkin voimme hidastaa. Hallitukselta ei tässä suhteessa tahtoa puutu.

Toinen kysymys liittyy Schengen-viisumeihin eli siihen, millä tavalla me voimme estää ihmisiä, joilla on jonkin muun Schengen-maan viisumi, tulemasta maahan. Ja tämä ei ole laisinkaan yksinkertainen kysymys, vaan tähän liittyy esimerkiksi viranomaisien arvio näistä riskeistä, turvallisuushasta, ja hallitus ei oikeusvaltiossa voi mennä viranomaiselle sanomaan, että teidän pitää tehdä näin [Puhemies koputtaa] tai teidän pitää tehdä näin. He käyttävät itsenäistä harkintaa.

Kolmas kokonaisuus liittyy rajaan, ja tätä kokonaisuutta paraikaa selvitetään sisäministeriössä yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt on aikaraja yritetty. — Edustaja Häkkänen.

16.15 **Antti Häkkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjä käy veristä sotaa Ukrainan kansaa vastaan, ja läntinen yhteiskunta, Suomi mukaan lukien, on mukana asettamassa pakotteita ja antamassa taloudellista ja aseellistakin apua Ukrainalle. Suomen pitää tässä rintamassa hoitaa myös oma tonttinsa kuntoon, ja siihen liittyvät nämä turistiviisumit.

Kun katsoo näitä hallituksen papereita toukokuulta, jolloin on tehty päätöksiä, siis on päätetty toukokuussa, että säilytetään viisumihakemusten vastaanottomäärät entisellä tasolla, niin syntyy vähän semmoinen mielikuva, että tähän asiaan ei ole reagoitu riittävällä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2022 vp

vakavuudella. Vasta kun kesällä syntyi julkinen paine, niin tehtiin jonkin verran rajoituksia elokuussa. Nyt kun on syntynyt lisää painetta, niin on sanottu, että jotain tehdään.

Nyt kysyn pääministeriltä vielä: Onko varmasti niin, että hallituksella on oikeasti myös poliittinen tahtotila toteuttaa tämä turistiviisumien lakkauttaminen, koska oikeuskansleri on sanonut, että se on oikeudellisesti mahdollista? Minkä takia hallituksella on toisenlainen linja?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Pääministeri Marin.

16.16 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä, hallituksella on poliittinen tahto, ja hallitus on tässä asiassa erittäin yksimielinen. Pidän erittäin tervetulleena myös sitä, että oikeuskansleri on nyt antanut uusia arvioita, ja uskon, että näihinkin nojaten me löydämme ratkaisuja. Tätä työtä paraikaa ministeriöissä tehdään, ja toivon, että tämä työ saadaan mahdollisimman ripeästi päätökseen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Meri.

16.17 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä oli nyt mielenkiintoinen tämä vastauksenne, pääministeri. Sanoitte, että odotatte uusia arvioita. Lainsäädäntö on sama. Ulkoministeriön konsulipäällikkö Tanner sanoi elokuussa: ”Voimassa oleva lainsäädäntö ei mahdollista viisumien mitätöintiä. Se vaikuttaisi oikeusvaltion ja oikeusvarmuuden kannalta yhteensovittamattomalta nykylainsäädännön kanssa.” Ja oikeuskanslerihan on tänään todennut, että on mahdollista vetää viisumit nolleen ja myös peruuttaa myönnettyjä viisumeita. Nyt tässä kyllä ihmetyttää se, kun lainsäädäntö on koko ajan sama, että onko tässä ollut silloin aikaisemmin poliittista ohjausta ja poliittisen tahtotilan puutetta. Nyt tämä tuntuu todella hämäreperäiseltä. Lainsäädäntö on sama, ja tulkinnat vaihtelevat vähän niin kuin joka päivä. Nyt suora vastaus: Miksi tämä tulkinta ei ole ollut elokuussa tämä sama, ja mitä konkreettista aiotaan tehdä? Vedetäänkö ne nolleen ja mitätöidään nykyiset?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Pääministeri Marin.

16.18 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen tahto on ollut koko ajan sama. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Se on ollut hyvin yhdensuuntainen se viesti, ja me olemme koko ajan sanoneet, että hallitus on valmis tekemään toimet, joilla me saamme tämän matkailun loppumaan niin Suomen myöntämien viisumien kuin muiden Schengen-maiden viisumien osalta. Tässä tahdossa ei ole mitään epäselvyyttä. [Petri Huru: Toteutus ontuu!] Oikeuskansleri on ollut mukana eri vaiheissa tätä prosessia, ja kyllä tervehdin näitä hänen uusimpia arvioitansa sillä tavalla ilolla, että nyt näidenkin puitteissa varmasti tätä kokonaisuutta pystytään ministeriöissä ja virkamiesten toimesta katsomaan uudessa valossa, mutta tätä työtä tehdään paraikaa ja toivottavasti se saadaan mahdollisimman ripeästi päätökseen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Orpo.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2022 vp

16.19 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kun on lapsista puhuttu, niin tässä on ennen kaikkea kyse ukrainalaisista lapsista ja siitä julmasta sodasta, mitä Venäjä käy murhaten kansaa Ukrainassa. Siksi meidän pitää olla tässä yhteisessä rintamassa. Toki myös oman turvallisuutemme tähden. Nyt tällä hetkellä, siis tällä hetkellä, Suomen maarajalle suuntaa yhä enemmän ja enemmän venäläisiä. Nyt pitää toimia heti. Ja nyt, kun tämä tahto on siis hallituksessa löytynyt, pitää löytyä se tie. Tie on joko se, että tulkitaan Schengeniä ja viisumilainsäädäntöä niin, että se raja suljetaan, tai sitten se, että kansallisella lainsäädännöllä se raja suljetaan. Jompaakumpaa reittiä voi edetä. Oikeuskansleri on antanut hyväksyntänsä molemmille. [Oikealta: Kyllä!] Me haluamme nyt vain tietää, kun tämä tahto on olemassa ja tiekin on löytynyt, milloin se raja saadaan kiinni. Yhtään päivää ei saisi enää hukata.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Pääministeri Marin.

16.20 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä tulkin-taa ja näitä päätöksiä esimerkiksi Schengen-säännöstöstä tai tästä turvallisuusarviosta te-kevät viranomaiset, ja kuten olen yrittänyt kuvata viime viikolla ja tänään, me elämme oi-keusvaltiossa. Poliittinen hallitus ei voi mennä viranomaiselle sanelemaan sitä, miten vi-ranomainen tulkitsee lainsäädäntöä. Me voimme omalta osaltamme edistää sen kaltaisen lainsäädännön käyttöönottamista, jossa annetaan viranomaisille enemmän selkänokkaa, ja tämäkin on hyvin vahvasti viestitty ministeriöihin, että poliittista tahtoa ei puutu. Me an-namme kaiken sen selkänokan ja tuen viranomaisille, ministeriöille, niin että tämä asia saa-daan mahdollisimman nopeasti ratkaistua.

On myös todettava se, että Suomi on ollut erittäin johdonmukaisesti Ukrainan tukena. Me olemme toimittaneet aseellista apua, humanitääristä apua, taloudellista apua, olleet koko ajan systemaattisesti kaikkein kovimpien pakotteiden takana. Siitä Suomen hallitusta ei mielestäni ole kohtuullista syyttää, ettemmekö me olisi Ukrainan ja ukrainalaisten las-ten tukena.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Tuomioja. — Edustaja Tuomioja, laitatekko mikrofonin päälle, niin kuulee yleisökin.

16.21 **Erkki Tuomioja sd** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minusta hallitus on toiminut tässä juuri niin kuin pitääkin. Turistiviisumien määrää on radikaalisti vähennetty, ja on pyritty siihen, että Euroopalla olisi yhteinen linja.

Mutta kun täällä nyt moralisoidaan, niin haluaisin kysyä myöskin sitä, pidätkö te mo-raalisesti oikeana sitä, että sellaiselta henkilöltä, joka on rohkeasti Venäjällä kieltäytynyt tukemasta tätä hyökkäyssotaa ja jota uhkaa 15 vuoden vankeusrangaistus tai pahempi seu-raus, evätään mahdollisuus päästä turvaan jossain muussa maassa. [Timo Heinonen: Ei ku-kaan ole esittänyt sellaista!] Näitä ihmisiä on kuitenkin siellä olemassa, ja heitä ei voi myöskään hylätä. [Hälinää]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Tuomiojalla on puheenvuoro.

Jos me jätämme heidät sinne, niin heidät voidaan pakottaa sotimaan Ukrainaa vastaan. Tätähän me emme tietenkään halua, emmekä myöskään olla samalla linjalla tässä suhtees-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2022 vp

sa kuin Viron ulkoministeri, joka on sanonut, että kieltäytyminen kansalaisvelvollisuudesta Venäjällä elikkä hyökkäyssotaan osallistumisesta ei olisi turvapaikkaperuste.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Pääministeri Marin.

16.22 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ajattelen hyvin samalla tavalla. Tämäkään kysymys ei ole mustavalkoinen. Me tiedämme, että Venäjällä on paljon toisinajattelijoita. Siellä on paljon esimerkiksi toimittajia. Siellä on ihmisiä, joilla on perusteltu syy pyrkiä pakoon Venäjältä, ja sen vuoksi hallitus on jo kesällä linjannut mahdollisuudesta ottaa käyttöön humanitaarinen viisumi. Eli voitaisiin erottaa tästä turistiviisumista oma luokkansa, humanitaarinen viisumi, jolla voitaisiin sitten esimerkiksi näistä syistä tai vaikka perhesyistä tulla maahan. Tätä selvitystyötä tehdään paraikaa, ja toivon mukaan tässäkin mahdollisimman ripeästi pystyttäisiin etenemään. Mutta ei ole tarkoituksenmukaista tietenkään se, että esimerkiksi Venäjällä olevat toisinajattelijat, toimittajat tai muut tällaiset ryhmät asetettaisiin tässä tilanteessa erittäin vaikeaan asemaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäkelä.

16.23 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos kesästä lähtien on ollut vahva tahtotila mutta tähän mennessä ei ole tapahtunut mitään, niin mistä muusta se voi kertoa kuin kyvyttömyydestä ja johtajuuden puutteista? Kuka tätä maata oikein johtaa?

Mutta jos on niin, että hallitus ei sitä rajaa kiinni saa, kysyn sitten pienempää yksityiskohtaa. Meillä Itä-Suomessa venäläisten ostosmatkailu on kasvanut merkittävästi koronarajoitusten poistuttua, tavaraa viedään rajan yli verovapaana, ruokaa viedään laatikoittain, siellä on oikein vientiin optimoituja Oltermanni-laatikoita venäläisten ostettavaksi. Tein vähän aikaa sitten kirjallisen kysymyksen siitä, millä tavalla tätä vientiä voitaisiin rajoittaa varsinkin ruokatavaran ja elektroniikan suhteen. Lähinnä vastaus oli niin, että toteutamme vain EU-pakotteet, emme enempää emmekä vähempää. Kysynkin: jos hallitus ei kerran usko, että Suomi on itsenäinen maa, joka pystyy tekemään näitä asioita itse, niin mitä te aiotte tehdä edes EU:ssa, että näitä pakotteita saataisiin tiukennettua?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Mikkonen.

16.24 Sisäministeri Krista Mikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on siis todellakin EU:ssa toiminut sen eteen, että saamme tiukemmat pakotteet, kuten pääministeri tuossa kertoi, ja sitä työtä me jatkamme. Mutta esimerkiksi näitten turistiviisumien osalta olemme todenneet, että meidän täytyy nyt tehdä itse ratkaisuja, koska valitettavasti, riippumatta esimerkiksi komissaari Johanssonin suosituksesta EU-maille, maat eivät ottaneet niitä käyttöön. [Ben Zyskowiec: No tehkää!]

Mutta rajalla on hyvä muistaa, että kun rajalle tullaan, niin täytyy olla asialliset matkustusasiakirjat, viisumia haettaessa on jo henkilön turvallisuutta tarkkailtu, ja siinä vaiheessa kun tullaan, vaikka olisi viisumi olemassa, niin Rajavartiolaitos edelleen käy läpi maahan-tulijat, ja jos siellä on ihmisiä, jotka aiheuttavat turvallisuushkaa, niin heiltä evätään pääsy.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2022 vp

Mutta sitten näiden pakotteiden osalta Tullin tehtävä on rajalla tutkia — ja Tulli tutkii — mitä ihmiset vievät tästä maasta, ja pidämme huolen siitä, että nimenomaisesti näitä pakotelistalla olevia tavaroita Suomesta ei saa viedä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Harjanne.

16.25 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjän toteuttama osittainen liikekannallepano kertoo paljon puhuvasti siitä, ettei Putinin hallinto arvosta ihmishenkiä pätäkääkään. Huonosti menevän, järjettömän sodan rintamille tarvitaan epätoivoisesti lisää sotilaita. Samalla tyytymättömyys Putinin hallintoa kohtaan ja järjetöntä hyökkäyssotaa kohtaan kasvaa. Mielenosoittajia vangitaan, useita näkyviä hallinnon kriitikoita on kuollut epäselvissä oloissa. Karut uutiset rintamalta jäytävät venäläisten, myös asevelvollisten nuorten, taistelutahtoa. Jokainen sodan vastustaja heikentää osaltaan Putinin agenda, ja jokainen liikekannallepanoa pakeneva on pois hyökkäysarmeijan riveistä.

Ukrainan kansa uskoo voittoon ja on näyttänyt, että se on vain ajan kysymys, kunhan vain länsimaiden materiaallinen tuki jatkuu. Venäjän uudet toimet ja uhkailut eivät muuta sitä, että Suomen linja, järkähtämätön tuki Ukrainalle, on ainoa oikea linja. Kysynkin puolustusministeri Kaikkoselta: miten Suomi voi vahvistaa tukeaan Ukrainan taisteluun itenäisyytensä puolustamiseksi?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja ministeri Kaikkonen.

16.26 Puolustusministeri Antti Kaikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi auttaa Ukrainaa monin tavoin, on auttanut ja auttaa jatkossakin. Tällä hetkellä olemme muun muassa koulutustukihankkeessa, jota vetää Iso-Britannia. Siellä suomalaisia sotilaita on kouluttamassa muiden maiden kanssa ukrainalaisille sotataitoja. Myös EU:ssa on samansuuntainen hanke vireillä, ja tutkimme, voisimmeko osallistua mahdollisesti myös siihen.

Lisäksi EU-tasolla haetaan malleja, joilla puolustusteollisuudella voitaisiin eri tavoin saada lisää vauhtia tähän apuun. Suomalainen puolustusteollisuus tekee hyvää työtä, sen, minkä pystyy, mutta olen kutsumassa myös kotimaisen puolustusteollisuuden keskustelemaan siitä, voisimmeko vielä jotenkin nopeuttaa prosesseja.

Lisäksi Suomi on tähän mennessä antanut kahdeksan pakettia puolustusmateriaaliapua Ukrainalle, ja olen laittanut valmisteluun myös yhdeksännen paketin. Ja katson — ja se on hallituksen linja — että meidän tulee auttaa Ukrainaa niin kauan kuin tarvitaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mykkänen.

16.27 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tärkeää, että täällä tahto on sama Ukraina-asioissa, ja toivottavasti myös hallituksen toimet ripeytyisivät, ettei olla aina viimeisinä Euroopasta.

Tänään Porkkalan ulkopuolella on ollut tullessa öljytankkeri, joka vie Venäjältä Turkkiin öljyä. Yli 100 miljoonaa litraa raakaöljyä, noin 60 miljoonaa dollaria, on tämän yhden vientikuljetuksen arvo. Ja on itse asiassa myös ympäristöongelma, että yhä eksoottisemmista merirosvolaivastoista on aluksia, jotka — enemmän nyt kuin vuosi sitten — vievät öljyä Suomenlahden kautta Venäjältä muihin maihin. Ja se on tietysti myös niiden ukrai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2022 vp

nalaisten lasten kannalta asia, joka rahoittaa Putinin sotakassaa. Pääasiallinen syy, miksi he ovat pystyneet korvaamaan putkilla Eurooppaan tuotavan, myös Suomeen tuotavan, öljynmyynnin tulot: öljynviennillä Intiaan ja muualle — Turkki on yksi iso — laivoitse.

Kysyisinkin tässä nyt — erityisesti sisäministeri ja liikenneministeri toivottavasti ovat kartalla — emmekö me nyt pystyisi, jos EU:ssa ei saada kreikkalaisia varustamoita kuriin, Itämeren maiden piirissä tekemään jotain, [Puhemies koputtaa] niin että täällä ei tankata venäläisellä polttoöljyllä merellä laivoja ja täältä ei kuljeteta [Puhemies: Aika!] vaarallisella tavalla öljyä muille markkinoille.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt aika on päättynyt. — Ilmeisesti sisäministeri? Sisäministeri Mikkonen, olkaa hyvä.

16.29 Sisäministeri Krista Mikkonen (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Monella tapaa tärkeä puheenvuoro, siis ei vain sen takia, että meidän täytyy tietysti huolehtia siitä, että tällaisia öljyonnettomuuksia ei tapahdu, ja siinä tietysti merivartiosto on tässä tilanteessa auttamassa, mutta myös siitä, miten me varmistamme, että me pystymme estämään sen, että meille tulee ympäri maailmaa ja ehkä näitä pakotteita kiertäen tällaisia lasteja.

Me tarvitsemme tässä EU:n yhteistä tahtotilaa, ja tämän eteen me teemme työtä. Mutta voi olla, että jos näyttää siltä — eri asioissa — että EU:sta ei löydy sitä yhteistä tahtotilaa, niin meidän täytyy silloin ruveta miettimään myös joitakin omia ratkaisuja. Mutta pakotepolitiikassa tietysti se vaikuttavuus tulee ennen kaikkea siitä, että suuri joukko yhdessä asettaa ne pakotteet. Siinä EU:ssa meidän täytyy onnistua, ja se on EU:n keino vahvistaa sitä, että me pystymme painostamaan Venäjää ja tukemaan Ukrainaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Savola.

16.30 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On selvää, että tämä viisumiasia pitää ratkaista pian, ja kuten tässä keskustelussa jo kuulimme, näitä viisumeita tällä hetkellä myönnetään murto-osa.

Herra puhemies! Kyllä tämä Venäjän osittainen liikekannallepano on vakava asia. Retoriikka on nyt koventunut huomattavasti, puhutaan ydinaseista, puhutaan sodasta, uhasta länttä vastaan, ja se totta kai huolestuttaa kansalaisia valtavasti. Puolustusvoimat ja puolustusministeri tietysti seuraavat tilannetta ja luovat jatkuvaa analyysiä tilanteesta. Kysyisin puolustusministeriltä: Pitääkö kansalaisten olla huolissaan tästä tilanteesta? Mikä on Suomen puolustuksen valmiuden taso tällä hetkellä, ja onko Suomen rajoilla nyt rauhallista?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Puolustusministeri Kaikkonen.

16.31 Puolustusministeri Antti Kaikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa Puolustusvoimat on hyvässä kunnossa, ja suomalaiset voivat luottaa kyllä puolustusvoimiimme ja viranomaisiimme. Tilanne lähialueilla on vakaa, rauhallinenkin. Seuraamme tilannetta koko ajan. Tässä mielessä mitään välitöntä syytä huoleen Suomesta katsoen ei ole. Mutta onhan se totta kai vakava paikka, kun Euroopan sydämessä käydään sota ja itänaapuri julistaa osittaisen liikekannallepanon, ydinaseretoriikka on löystynyt. Tot-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2022 vp

ta kai nämä ovat vakavia ja synkkiä aikoja, mutta teemme kyllä parhaamme ja voitavamme sen suhteen, että Suomi on turvassa. Ja puolustukseen on tehty vielä totta kai merkittäviä lisäpanostuksia eduskunnan tuella: F-35-hanke, Merivoimien uudet investoinnit, merkittävät lisäresurssit ja Nato-jäsenyyden hakeminen, jota prosessia olemme aika riipeästi edistäneet. Itse asiassa Espanjan senaatti eilen oli 27. maa, joka ratifioi Suomen ja Ruotsin jäsenyyden. Eli paljon tehdään Suomen turvallisuuden eteen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt muistutan edustajia siitä vanhasta perinteestä, että oman puolueen ministereille ei mielellään kysymyksiä esitetäisi. — Edustaja Rantanen, Mari näyttää esimerkkiä tästä. [Naurua]

16.32 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kolme faktaa: Venäjä tappaa Ukrainassa, Venäjä on tehnyt liikekannallepanon ja Venäjä käy taistelua länttä vastaan. Nyt ihmisiä hämmentää se, onko tarkoitus, että nämä 300 000 ihmistä löytävät ensin Suomeen kuin että Putin saa heidät sotaratsuiksensa, ja tässä ei ehkä enää ole kysymys niinkään pelkästään viisumipolitiikasta.

Tänään luin lehdestä, että Rajavartiolaitoksen kansainvälisen yhteistyön yksikön päällikkö, eversti Matti Pitkäniitty nosti esiin tämän rajavartiolain 16 §:n, joka itse asiassa keksällä kovan väännön jälkeen tässä salissa muutettiin sellaiseksi, että sen pitäisi toimia myös tämäntyyppiseen tilanteeseen. Kysyn nyt: jos kerran viisumipolitiikkaa ei pystytä nopeasti uudistamaan, niin milloin te aiotte käyttää rajavartiolain 16 §:ää sulkemalla rajan Venäjälle?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja ministeri Mikkonen.

16.33 Sisäministeri Krista Mikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! 300 000:n ihmisen mahdollinen pakeneminen Venäjältä siksi, että he ovat osittaisen liikekannallepanon kohteita: Me tiedämme niitä reittejä, mistä Venäjältä paetaan. Näinä päivinä olemme nähneet, että ennen kaikkea paetaan niihin maihin, mihin ei tarvitse viisumia. Suomi ei ole se ensisijainen kohde, mutta on mahdollista tietysti, että myös tänne meille tullaan hakemaan turvaa, ja siinä tapauksessa tietysti aina käsiteltäisiin nämä turvapaikkahakemukset niin, että katsotaan se yksilöllinen peruste, onko sellaista.

Mutta sitten tähän rajavartiolain käyttämiseen. Siinä on todella mahdollista rajoittaa rajaliikennettä silloin, kun vakava uhka kohdistuu kansalliseen turvallisuuteen, yleiseen järjestykseen tai kansanterveyteen. Ja tietysti tällaisen vakavan uhan määritelmä on sitten viranomaisten asia, [Mari Rantasen välihuuto] että milloin ollaan tämäntyyppisessä tilanteessa. [Puhemies koputtaa] Mutta kuten tässä on monta kertaa sanottu, me etsimme näitä eri keinoja, miten tähän tilanteeseen voidaan puuttua.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, aika on täyttynyt. — Edustaja Valtonen.

16.35 Elina Valtonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri sanoi, että eilinen muutti kaiken. Kuitenkin jo viime keväästä asti on spekuloitu sillä, että Venäjä mahdollisesti käynnistäisi liikekannallepanon. Kysyisinkin teiltä, pääministeri: Pitääkö paikkansa, että oikeuskansleri olisi suositellut hallitukselle jo elokuussa sitä, että lähtisitte valmistelemaan kansallista lainsäädäntöä maahantulon rajoittamiseksi? Ja jos näin on ol-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2022 vp

lut, niin kuka on tehnyt päätöksen, että ette etene tässä asiassa? Onko tämä ollut TP-UTVAssa kenties, vai onko se hallituksen oma päätös? Ja toistaisin vielä kysymyksen suomalaisten puolesta: milloin aiotte saada tämän lainsäädännön voimaan, tai ainakin sen, että tosiasiasa turistiviisumeita ei myönnetä ja että venäläiset eivät viisumein pääse Suomeen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Olkaa hyvä, pääministeri.

16.36 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En sanonut, että eilinen muutti kaiken. Sanoin, että tilanne eilisen jälkeen on muuttunut, ja mielestäni se on muuttunut siltä osin, että Venäjä on julistanut osittaisen liikekannallepanon. Tämä aiheuttaa mahdollisesti aivan uudenlaista painetta myös Suomen rajoille, ja sen takia mielestäni on syytä tarkastella tätä rajalainsäädäntöä, mihin täällä tänäänkin on viitattu. Ulkoministeriö ja sisäministeriö [Hälinää — Puhemies koputtaa] yhteistyössä muiden tahojen kanssa tätä kokonaisuutta arvioivat.

Kesällä me teimme päätöksiä siitä, millä tavalla me voimme hidastaa esimerkiksi näiden viisumien myöntämistä, sitä kautta tiputtaa niiden ihmisten määrää, jotka tänne tulevat uusilla viisumeilla. Kokonaisuuden osana totta kai me tarkastelemme myös sitä, mitä tehdään näille jo olemassa oleville viisumeille. Mielestäni on syytä alkaa käsitellä myös näiden viisumien pois ottamista, sitä kautta kenties enemmänkin ruuhkauttaa tuota uusien viisumien myöntöä, ja sitten tämä Schengen-kokonaisuus on oma kokonaisuutensa. Mutta jo kesästä asti näitä lainsäädäntömahdollisuuksia on selvitetty, näiden eteen on tehty töitä, ja tätä työtä tehdään [Puhemies koputtaa] yhteistyössä monien ministeriöiden välillä. Tämä kokonaisuus on hankala ja mutkikas, mutta hallitukselta ei tahtoa asiassa puutu.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, ja nyt on aika päättynyt. — Edustaja Honkasalo.

16.37 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kun hallitus rupeaa valmistelemaan kansallista lainsäädäntöä, on tärkeää varmistaa, että noudatamme edelleen oikeusvaltioperiaatetta ja kansainvälisiä velvoitteita. Näiden pitää kantaa myös kriisien vallitessa. Voi olla, että tämä kriisi vielä tästä pahenee. Samalla pitää varmistaa se, että sotaa vastustaville ja Putinin hallintoa vastustaville on tarjolla turvallisia reittejä. He usein tulevat nimenomaan turistiviisumeilla, koska humanitäärisen viisumin riski on se, että se leimaa heidät venäläisten viranomaisten silmissä.

Olisin kysynyt hallitukselta, että nyt kun tämä viisumikeskustelu käy todella kuumana eikä ole niin vastuullista aina ja ylilyöntejä esiintyy, ja on paljon suomenvenäläisiä lapsia ja nuoria, jotka tätä keskustelua seuraavat: Miten huolehditaan siitä, ettei osallistuta tämänmoisen venäläisvihamielisen asenneilmapiiriin kiristämiseen? Tutkimukset jo osoittavat, että asenteet ovat kiristyneet huomattavasti, ja meillä on poliittisina [Puhemies koputtaa] päätöksentekijöinä tässä erityinen vastuu.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt, kuka ministereistä? — Pääministeri.

16.38 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni, kun me puhumme ihmisistä, jotka täällä Suomessa ovat, ei ketään kohtaan, ei minkään kielisiä ihmisiä kohtaan, ei minkään taustaisia ihmisiä kohtaan saa osoittaa minkäänlaista vi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2022 vp

hamielisyyttä, väkivaltaa, uhkailua tai muutoin ihmisarvoa loukkaavaa toimintaa. Tämän pitää olla hyvin selvä. Suomeen ei tällainen asenne mahdu, ja tämän pitää olla hyvin kirjas, niin meidän kouluissamme, päiväkodeissamme kuin yhteiskunnassa muutoin.

Samanaikaisesti meidän on nähtävä, että on myös ymmärrettävää ja selvää, että kyllä, ihmisten asenteet niin Suomessa kuin Euroopassa muutoin Venäjää kohtaan, Venäjän hallintoa kohtaan, Putinia kohtaan, maata kohtaan ovat kiristyneet, ja aivan syystä, sen vuoksi, että Venäjä käy aggressiivista hyökkäyssotaa Ukrainassa. Tässä meidän pitää olla hyvin selkeitä. Meidän pitää olla selkeästi ja vahvasti Ukrainan tukena niin kauan kuin on tarpeen. Mielestäni tämänkin yhtenäisyyden vaaliminen on yksi meidän tärkeimmistä tehtävistä näinä aikoina. Valitettavasti näyttää myös siltä, että monissa maissa tämä yhtenäisyys, tuki Ukrainalle, on alkanut murentua, [Puhemies koputtaa] ja Suomi pitää vahvasti huolta siitä, että tämä tuki pysyisi vahvana. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei näy rajalla!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt edustaja Wallinheimo.

16.39 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palataanpa hetkeksi pääministerin vastaukseen näistä humanitäärisistä viisumeista.

Eli mikäli itärajalle alkaa ilmestyä suuria määriä humanitääristä viisumia tai turvapaikkaa hakevia poliittisia pakolaisia, kuten esimerkiksi liikekannallepanoon osallistumista vastustavia venäläisiä ja reserviläisiä, miten te hallituksena siihen reagoisitte? [Kimmo Kiljunen: Miten te reagoisitte?]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ministeri Mikkonen siellä.

16.40 Sisäministeri Krista Mikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomesta on aina mahdollisuus hakea turvapaikkaa, ja silloin jos näin tehdään, nämä hakemukset yksilöllisesti tutkitaan — aivan niin kuin normaali käytäntö on. Tällä hetkellä venäläisten turvapaikkahakijoiden määrä on meillä ollut noin reilu 400 tämän vuoden aikana. [Mari Rantasen välihuuto] Se on itse asiassa sitä samaa suuruusluokkaa [Puhemies koputtaa] mitä meillä on ollut aiempina vuosina. Silloin, kun sota syttyi, tämä näkyi, että jonkin verran turvapaikkahakijoita Venäjältä meille tuli, mutta kaikki hakemukset yksilöllisesti tutkitaan ja selvitetään.

Meidän on hyvä muistaa, että normaalistihan meillä rajanylitysliikenne on ollut varsin vilkasta. Meillä on Rajavartiolaitos hyvin varustautunut siihen, että pystyy suuriakin määriä käsittelemään ja huolehtimaan, että esimerkiksi tulijat — niin kuin tänä päivänäkin — erikseen rajalla myös jututetaan ja varmistetaan, että kukaan heistä ei ole turvallisuusuhka. Ja tätä tehdään, vaikka ihmisellä on jo viisumi olemassakin, ja myös viisumia haettaessa näitä turvallisuusasioita painotetaan. Ja itse asiassa [Puhemies koputtaa] nyt muuttunut tilanne on johtanut siihen, [Puhemies: Ja aika on täynnä!] että kuusi kertaa enemmän näiltä evätään maahanpääsy turvallisuusriskin takia. [Perussuomalaisten ryhmästä: Raja kiinni!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Seuraavaksi edustaja Puisto.

16.41 Sakari Puisto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tilanne on hyvin vakava, ja en sitä kyllä tunnu huomaavan sisäministerin puheista aina.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2022 vp

Pääministeri sanoi aikaisemmin, että toimia tehdään rajaturvallisuuden eteen ja viestiä on välitetty myös ministeriöihin. Edustaja Mari Rantanen otti hyvin esille aikaisemmin tämän rajavartiolaitain 16 §:n, ja tässä yhteydessä haluan kiinnittää huomiota siihen, että meillä on eduskunnassa jo nytkin hallituksen esitys niin kutsutusta rajamenettelystä. Se on yksi työkalu, mutta sekin on tärkeä, ja siinä on ideana se, että tilannetta voidaan ainakin hallita siten, että osa rajan yli tulleista turvapaikanhakijoista voidaan ohjata tiettyyn paikkaan ja velvoittaa olemaan siellä ilman, että heillä olisi pääsy sisämaahan ja kauttakulku-liikenteeseen. Ongelmana on nyt kuitenkin se, että tässä esityksessä luotetaan liikaa siihen henkilöiden haluun pysyä siellä alueella. Ja nyt kysyisin pääministeriltä: kun te olette sanonut, että tehdään toimia ja tiukennuksia, niin onko teidän ja hallituksen kanta nyt se, että tässä rajamenettelyssä [Puhemies koputtaa] voidaan ottaa liikkumisrajoitukset käyttöön maksimaalisesti?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Sisäministeri Mikkonen.

16.43 Sisäministeri Krista Mikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me toimimme niin, että haluamme varmistaa Suomen turvallisuuden. Meidän turvallisuusviranomaiset ovat koko ajan hereillä. He tarkkailevat muuttuvaa tilannetta, ja he esittävät tarpeellisia toimia, joita me hallituksena sitten otamme käyttöön, jos tilanne sen vaatii. Tästä me pidämme kiinni, ja sen takia esimerkiksi tässä nykyisessä tilanteessa turvallisuusuhkaa täytyy tarkkailla eri tavalla eilisen Venäjän ilmoituksen jälkeen.

Mutta tämä rajamenettelyhän, minkä edustaja nosti esille, perustuu EU:n direktiiviin. Suomessa ei ole aiemmin otettu sitä käyttöön, mutta nyt me otamme sen käyttöön. Se on yksi keino valmistautua siihen, että jos tulee suuria määriä turvapaikanhakijoita, niin nimenomaisesti he jäävät silloin sinne rajan läheisyyteen eivätkä pääse siitä muualle maahan, ja tämä on yksi keino hallita tällaisia mahdollisia uhkatilanteita, ja me tarvitsemme toisaalta keinoja hallita tilanteita. Me tarvitaan niitä varmistuksia siitä, [Puhemies koputtaa] että toimimme turvallisuusviranomaisten ohjeiden mukaan, lainsäädäntömme mukaisesti silloin, jos on tarve kiristää erilaisia lainsäädäntöjä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt vielä tästä aihealueesta, edustaja Östman.

16.44 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On varmaan perusteltua, että asioita selvitetään, mutta tosiasia on se, että pitkästä sodasta huolimatta Suomen hallitus sallii edelleen venäläisturistien pääsyn yli rajan. Samaan aikaan Suomessa voi olla ukrainalaisia, jotka ovat tulleet Suomeen ennen sotaa ja ovat nyt vaikeassa asemassa. Jos esimerkiksi ukrainalainen sairaanhoitajaäiti on hakenut oleskelulupaa työntekoa varten itselleen ja viidelle alaikäiselle lapselleen, vaaditaan pelkästään lasten osalta tuloja 1 500 euron edestä kuukaudessa nettona. Koko perheen oleskelulupaan ei sairaanhoitajaäidin palkka siis riitä.

Olisi inhimillistä, että sodan jatkuessa ukrainalaiset saisivat hakea työperäistä oleskelulupaa ilman, että heidän täytyy alaikäisten lasten kohdalla täyttää toimeentuloedellytys. Miksi lapset nähdään lyhytnäköisesti vain kulueränä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Mikkonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2022 vp

16.45 Sisäministeri Krista Mikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meille Suomeen on todella saapunut noin 40 000 sotapakolaista Ukrainasta ja he ovat saaneet kaikki tilapäisen suojelun statuksen. Me olemme päättäneet, että koska näkymä Ukrainassa on tulevaisuuden suhteen tällä hetkellä se, että todennäköisesti sinne on vaikea pian palata, niin tätä tilapäisen suojelun direktiiviä käytetään niin, että automaattisesti tämä tilapäinen suojelu jatkuu elokuun 8. päivästä vuodelle eteenpäin, jotta se ei vaadi erillistä byrokratiaa ihmisiltä.

Mutta siinä kohtaa, kun on ukrainalainen asunut täällä Suomessa vuoden ajan ja hän haluaa jäädä tänne, haluaa pysyvästi tänne jäädä, hänellä on mahdollisuus saada kotikunta. Tähän me myös valmistaudumme niin, että tuo siirto olisi mahdollisimman sujuvaa silloin, kun se tulee ukrainalaisten kohdalla eteen, ja siinä teemme yhdessä muiden ministeriöiden kanssa työtä, jotta se olisi mahdollista niille ukrainalaisille, jotka näin haluavat tehdä.

Kysymyksen käsittely päättyi.